

Üstün yetenekliler

Tanımı

Üstün yetenekliler, zekâ bölümü sürekli olarak 120 ve daha yukarı olup da güzel sanatlar, matematik ve teknik gibi alanlarda yaşıtlarından belirgin ölçüde üstün olanlara verilen addır(Özsoy, 1984: 31).

Marland Raporunda üstün yetenek, aşağıdaki alanlardan birinde ya da bir kaçında yüksek performans ve başarı gösterme şeklinde tanımlanmıştır (Ersoy ve Avcı,2001,s:128).

- a. Genel zihinsel yetenek
- b. Özel akademik yetenek
- c. Yaratıcı ya da üretici düşünce yeteneği
- d. Liderlik yeteneği
- e. Görsel ve gösteri sanatlarında yetenek
- f. Psiko-motor yetenek

Üstün yetenekli çocuklar; yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda yaşıtlarına göre yüksek düzeyde motivasyon, performans ve görev sorumluluğu gösteren ve bu tür yeteneklerini geliştirmek için uygun imkanlara gereksinim duyan çocuklardır.

Üstün Yetenekli Çocukların Özellikleri

Her çocuğun kendine özgü özellikleri olduğu bir gerçektir. Bireyleri benzemez yapan bu özellikleridir. Bununla birlikte üstün yetenekli/zekâlı çocukların çoğunda gözlenen belirli özellikleri vardır. Bazı durumlarda kendi yaşıtlarına kıyasla farklı olabilir, davranabilir ya da dönüt verebilirler. Bu çocuklarla birlikte yaşarken ana babasını büyüleyen ya da utandıran belli davranışlar sergileyebilecekleri de unutulmaması gereken bir husustur. Bunun yanı sıra çevresindekileri hayrete düşüren birtakım davranışlar da yapabilirler.

Her yüz çocuktan en az ikisinin üstün yeteneklere ve hünere sahip olduğu bilinmektedir. Eflatun bu çocukları “Altın Çocuklar” diye adlandırır (Çamurlu 2001: 4).

Üstün yetenekli çocuklarında tıpkı diğer çocuklar yada insanlar gibi farklılıkları, ve özelleşmiş alanlarda daha belirgin olan yetenekleri olabilmektedir. Bu nedenle üstün yetenekli çocuklar terimine özel yetenekli çocuklar eklemesi yapılmaktadır.

Üstün yetenekli çocukların özelliklerini şu şekilde gruplandırabiliriz.

a. Zihinsel Gelişim Özellikleri:

- ✓ Çeşitli alanlarda özel yetenekleri vardır,
- ✓ Yoğun motivasyon gösterebilirler,
- ✓ Gelişim basamaklarını yaşıtlarından önce tamamlarlar,
- ✓ Sürekli soru sorarlar, meraklıdır, öğrenme ve bilgiye açlık duyarlar,

- ✓ Ayrıntılara dikkat ederler,
- ✓ Kendisinin seçtiği konuda veya ilgi alanlarında bağımsız çalışabilirler,
- ✓ Çabuk ve kolay öğrenirler, kavrama ve akılda tutma süreleri yüksektir,
- ✓ Birbirini takip eden konular, olaylar dizisi karşısında sonraki adımı tahmin edebilir,
- ✓ Derin ve geniş ilgi alanlarına sahiptirler. Bir alanda öğrendiği konu ile bir başka alanda öğrendiği onu arasında akla yatkın ilişkiler kurabilir,
- ✓ Kelime hazineleri zengindir, kelimeleri doğru telaffuz eder yerli yerinde kullanırlar, akıcı bir konuşmaları vardır,
- ✓ Bildiklerini, düşündüklerini yaşıtlarından daha iyi ifade edebilirler.
- ✓ Bir öykünün yada paragrafın ana fikrini yaşıtlarından daha çabuk bulup çıkarırlar,
- ✓ Neden sonuç ilişkilerini ve benzerliklerini yaşıtlarından daha çabuk ayırt ederler,
- ✓ Karmaşık ve zor problemlerden hoşlanır ve yaşıtlarının çözemediği problemleri çözebilirler,
- ✓ Ders başarıları yüksektir,
- ✓ Eleştirebilme yetenekleri yüksektir,
- ✓ Orijinal, yaratıcı ve girişkendirler,
- ✓ Başarılı oldukları alanda yüksek performans ve potansiyel kabiliyetlerini tek başına veya birleştirerek kendilerini gösterirler.

b. Sosyal Alandaki Yetenek Özellikleri:

- ✓ Kendilerine güvenir, kolaylıkla sorumluluk alabilirler,
- ✓ Yeni ve değişik durumlara kolay ve çabuk uyarlar,
- ✓ Sosyal etkinliklere katılmaktan hoşlanırlar,
- ✓ Duyarlıdırlar, empati yetenekleri gelişmiştir,
- ✓ Grup içinde lider olurlar,
- ✓ Grubun ilerisindedir, yetişkinlerle iletişime girmeyi tercih ederler,
- ✓ Başkalarıyla kolayca işbirliği yaparlar,
- ✓ Genelde alçak gönüllüdürler, başkalarına yardım etmekten hoşlanırlar,
- ✓ Sınıf arkadaşları tarafından yeni fikir, bilgi kaynağı ve grup lideri olarak görülürler,
- ✓ Okula seyerek giderler. Çalışkandır, amaçlarına ulaşmaktan ve başarıdan zevk duyarlar,
- ✓ Güçlü bir konsantrasyona sahiptirler. Azimli ve sabırlıdırlar,
- ✓ Sorumluluk duyguları gelişmiştir. Sorumluluk almayı çok ister ve bunu yerine getirmekten hoşlanırlar,
- ✓ Espri yetenekleri vardır, fıkra anlatmaktan hoşlanırlar,
- ✓ Yaratıcı öyküler anlatır ya da yazarlar,
- ✓ Değişik konularda okur ve zor metinleri okumaktan keyif alırlar,

✓ Sosyal problemlerde araştırma, uygulama, hipotez oluşturma anlamlı sonuçlara varma, yazılı yada sözel sunular için sonuçları etkin bir biçimde düzenleme yeteneğine sahiptirler.

c. Müzik Alanındaki Yetenek Özellikleri:

✓ Ritim ve melodiye diğer çocuklardan fazla tepkide bulunurlar,
✓ Müzikle çok ilgilenirler. Kaset, CD dinler, nerede müzik etkinliği varsa ona katılmak isterler,

- ✓ Müzik parçaları bestelemeye büyük istek ve çaba gösterirler,
- ✓ Başkaları şarkı söylerken onlara katılmaktan hoşlanırlar,
- ✓ Duygu ve düşüncelerini anlatmak için sık sık müziği araç olarak kullanırlar,
- ✓ Çeşitli müzik aletleri ile ilgilenir, onları çalmayı denerler,
- ✓ Şarkıcılar ve müzik parçaları ile ilgili koleksiyonlar yaparlar,
- ✓ Dinlediği şarkıyı kısa zamanda öğrenir, anlamlı ve uygun şekilde söylerler.

d. Resim Alanındaki Yetenek Özellikleri:

✓ Çeşitli konularda ve diğer çocukların yaptığından değişik çizimler yaparlar,
✓ Resimlere derinlik verir ve parçalar arasında uygun oranlar kullanırlar,
✓ Resim yapmayı ciddiye alır ve bundan haz duyar ve buna çok zaman harcarlar,
✓ Diğer insanların yaptığı resim çalışmalarına ilgi duyarlar,
✓ Diğerlerinin eleştirilerinden hoşlanır ve yeni şeyler öğrenirler,
✓ Resmi kendi yaşantılarını ve duygularını ifade etmek için başarılı bir şekilde kullanırlar,

✓ Çamur, sabun ve plastilin vb. yumuşak gereçlerle üç boyutlu figürler yapmaya özel bir ilgi gösterirler.

e. Matematik Alanındaki Yetenek Özellikleri:

✓ Verilerin ele alınmasında, düzenlenmesinde göze çarpan yeteneğe sahiptirler,
✓ Orijinal yorumlar yaparlar, zihinsel çevikliğe sahiptirler,
✓ Yazılı iletişimden ziyade sözlü iletişimi tercih eder ve fikirlerin iletilmesinde göze çarpan yeteneğe sahiptirler,

✓ Aynı problemi farklı yöntemlerle çözebilirler,
✓ Olağan dışı matematiksel işlemler yapar, gayret gerektiren olağandışı problemler sorarlar,

✓ Problemi kısa sürede çözer, uygulamaya, analize, senteze ve değerlendirmeye odaklanırlar,

- ✓ Matematiği başka kategorilere entegre edebilirler.
- ✓ Yanlış ve doğruyu seçme güçleri fazladır.
- ✓ İlgisiz gibi görünen işlemler arasında ilgi kurarlar.

f. Fen Alanındaki Yetenek Özellikleri:

- ✓ Fikir ve hipotezleri test etmeye yönelik deneyler yaparlar,
- ✓ Fen ve teknik araçları kullanabilir ve bunlara vakıf olurlar,
- ✓ Yerinde ve yeterli veri seçer, bunlardan çıkarımlar yaparlar,
- ✓ Fikirleri hem niceliksel hem de niteliksel ifade edebilirler,
- ✓ Fen bilgisini toplumsal değişim için kullanır ve uygularlar,
- ✓ Bilimsel gözlem, veri toplama ve yorum yapma becerileri vardır,
- ✓ Problemlere yönelik duyarlılığa, yeni fikirler geliştirme yeteneğine ve değerlendirme yeteneğine sahiptirler,
- ✓ Yüksek düzeyde mekanik düşünme yeteneğine sahiptirler, uzay ilişkilerine ilgi duyarlar,
- ✓ Fen bilgisi konusunda otorite olan kaynakları tarar, fen raporlarını yorumlayarak bir ilgi zemini oluştururlar.

g. Üstün yetenekli Çocukların Olumsuz Özellikleri

Üstün zekalı ve yetenekli çoğunluğu yüksek enerjiye sahip oldukları için olumsuz özellikleri de vardır. Bu olumsuz özellikleri şöyle özetleyebiliriz;

- ✓ Rutin işlerden çabuk sıkılırlar
- ✓ Yersiz espriler yapabilirler
- ✓ İşleri kendi bildikleri gibi yapmak isterler
- ✓ Sınıfta çok fazla dikkat çekebilirler.
- ✓ Başkalarının göremediği ilişkileri görebilir ve dersin çoğunu sadece bu konuda tartışmaya ayırmak isteyebilirler.
- ✓ Bir projeyi bitirip diğerine başlamak istemeyebilirler.
- ✓ Ara sıra hayallere dalıp, dikkatleri dağılabilir.
- ✓ Diğer öğrencilerin “sönük” kalmalarına neden olabilirler.
- ✓ Kendilerine çok da faydalı olmayan esere gereğinden fazla zaman ayırır.
- ✓ Bazen gereğinden fazla yenilikçi olabilirler.
- ✓ Aşırı derecede otoriter olabilirler.
- ✓ Başarısızlıklardan çok çabuk ve fazla etkilenebilirler.
- ✓ Başkalarının fikirlerine yeterince önem vermeyebilirler.

Bu olumsuz özellikler şu sebeplerden kaynaklanabilir:

- ✓ Bu çocukların bilgi, ilgi ve beceri düzeyleri aynı yaştaki ortalama öğrencilerin hayli ötesindedir. Bilgi, ilgi ve becerileri düzeyinde ihtiyaçları karşılanmazsa çabuk sıkılır ve sınıfta huzursuz, yerinde duramayan bir duruma gelirler.
- ✓ Bilgi, ilgi ve beceri düzeyleri yüksek olduğundan sınıfları ve yaşlarından umulmayan konularla ilgilenip soru sorabilirler.
- ✓ Herhangi bir konu işlenirken yanılığını bulmak, eleştiri, itiraz gibi tepkiler vermeleri olağandır.
- ✓ Konuşmayı severler. Gerek ders dışında küme tartışmalarında, gerekse ders esnasında sınıfın yönetimini ve konuşma düzenini sağlamak oldukça zordur.
- ✓ Bazı durumlarda yaptıkları tepkiler “garip, anormal” görünebilir. Gerçekte bu durum yaşlarının hayli ötesinde bir algılama ve değerlendirme gücünün sonucu olabilir. Einstein’ın altı yaşındayken geçit töreninde gördüğü askerlere bakarak, “Bunlar gibi makine olmak istemiyorum” diye ağlaması gibi.
- ✓ İmgesel etkinlikleri güçlüdür. Bunun sonucu olarak imgesel yaşantılarını gerçek yaşantıları ile karşılaştırabilmeleri olağandır. Bu durumda hem gerçeği hayalden ayırabilmeleri hem de imgelerini öncelikle yaratıcı etkinliklerde kullanmaları için gerekli rehberlik yapılmalıdır (ENÇ 1979: 217-218).

Tablo:1 Zeki Çocukla Üstün Çocuklar arasındaki farklar

ZEKİ ÇOCUK	ÜSTÜN ÇOCUK
Yanıtları bilir.	Sorular sorar
Soruları yanıtlar.	Ayrıntıları görerek , tartışır, zenginleştirir.
Kolaylıkla öğrenir.	Zaten biliyordur.
Tam olarak öğrenmesi 6-8 tekrarla olur.	Tam olarak öğrenmesi 1-2 tekrarla olur.
Düşünceleri anlar.	Soyutlamalar yapar.
Anlamı yakalar.	Varsayımlar ortaya atar.
Doğru olarak kopya eder.	Yeni bir desen yaratır.
Okulu sever.	Öğrenmeyi sever.
Bilgileri emer.	Bilgilerle oynar.
Doğru, ardıl bir sonuçtan hoşlanır.	Karmaşıklaktan hoşlanır.
İyi fikirleri vardır.	Çılgın, saçma gelen düşüncelere sahiptir.
Dikkatini yoğunlaştırır.	Hem fiziksel hem de zihinsel olarak katılır.
İyi ezberler.	İyi tahmincidir.
Teknikçidir.	İcatçıdır.
Çok çalışır.	Çalışmaz görünse de sınavlarda başarılıdır.
Öğrendiği kadarıyla tatmin olur.	Çok fazla özeleştiri yapar.
Üst grubu oluşturur.	Grubun ötesindedir.
Yaşlılarından hoşlanır.	Yetişkinleri tercih eder.

Üstün Çocukların Eğitimleri

Üstün zekalı çocuklar, özel eğitim alanının en fazla göz ardı edilen ve eğitim olanaklarından yeterince yararlanamayan grubudur. Toplumunu oluşturan bireyler, özellikle uygar, gelişmiş bir toplumun engelli bireyelerine uygun olan eğitimi sağlaması gerektiği konusunda hem fikir olarak önlemlerin alınmasında ilgililere gerekli olumlu baskıyı yaparak bunun sağlanmasına çalışırken, konu üstün zekalı ve üstün yetenekli çocuklar olunca yeterli tepkileri gösterememektedir. Bunun en önemli nedenleri arasında, bu çocuklar zaten üstün, her ortamda kendilerini geliştirebilirler, bunlara artı eğitim verirsek bir SEÇKİNLER sınıfı yaratırız bu da topluma üstesinden gelemeyeceği sorunlar yaratır, zaten seçerek öğrenci alan orta öğretim kurumları bu çocuklara yöneliktir, bunun dışında artı bir özel eğitim vermek abestir. Üstün zekalılarla, özel eğitimin ilgilenmemesi gerekir. Bu görüşleri uzatmak olasıdır. Ancak toplumların gelişme ve ilerlemelerinde ki katkıları olağan kişilerden kat kat fazla olan üstün zekalı ve üstün yetenekli bireyleri toplumun elinden çekip alırsak, tekerleğin icadı ile uğraşan ilkel toplumlar haline dönüşebiliriz (Ataman, 2003, s.17)

Üstün zekalı ve yetenekli bireyin tanınıp değerlendirildikten ve potansiyeli belirlendikten sonra gereksinimlerini en iyi şekilde karşılayacak eğitim programına ve hizmetine verilmelidir. Bu eğitsel hizmetler ise üç ana başlık altında toplanabilir:

a. Hızlandırma: Çeşitli uyarlamalarla bir programın normal sürecinden daha önce tamamlanmasıdır. Okula erken başlama, sınıf atlama, ileride olduğu derslerde sınıf atlama, birkaç sınıf birleştirme, program süresinden daha kısa sürede tamamlama, kurslar alma ve seminerlere katılma gibi pek çok şekilde uygulanabilmektedir. Ebeveynler, öğretmenler ve yöneticiler genellikle üstün yetenekli çocukların hızlandırma programına dahil olabilmesinde yeterli sosyal, duygusal, fiziksel ve motor olgunluktan yoksun olduklarını düşünmektedir. Ayrıca hızlandırma programı çocuğun yaşlarıyla iletişim kurma gereksinimlerine cevap verememektedir. Öğrenciler, bağımsız çalışma yeteneğinden, yoksun olmaktadır. Bununla beraber hızlandırmanın en avantajlı yanı, çocukların sıkılmasına fırsat vermemesidir. Bu nedenle, çocuklar eğitim programına çok istekli katılmaktadır.

b. Gruplama: Gruplamanın, normal sınıflardaki üstün yetenekli öğrenciler için küme gruplandırılmaları, özel bir sınıf gruplandırma, özel bir okulda gruplandırma, kaynak odada gruplandırma ve kaynak merkezlerinde gruplandırma, özel seminerler, özel yan kursları, çeşitli çalışma merkezlerindeki (müzeler, üniversiteler, bilim laboratuvarları ve endüstri gibi) özel çalışmalar şeklinde uygulamaları bulunmaktadır. Bu tip özel gruplandırmalar uygun olarak düzenlendiğinde çocukların yeteneklerini geliştirmede belirgin düzeyde başarı sağlandığı, çocukların bu uygulamalarla benlik kavramlarının geliştiği görülmektedir.

c. Zenginleştirme: Normal sınıf programında üstün yetenekli öğrencilerin özelliklerine ve gereksinimlerine uygulamalar yapılması esastır. Bunun için normal sınıf içinde farklılaştırılmış öğrenme deneyimlerinin plânlanması gerekmektedir. Yatay ve dikey olmak üzere iki türlü zenginleştirme yapılabilmektedir. Yatay zenginleştirmede etkinlik ve ders türünü artırma söz konusudur. Dikey zenginleştirme ise o konu ile ilgili derinlemesine çalışmalar yapılmaktadır. Zenginleştirme 1930'lerden bu yana üstün yetenekli öğrencilere akranlarıyla bir arada olup sosyalizasyon olanağı sağlaması açısından önemli görülmeyle birlikte diğer eğitsel düzenlemeler ile karşılaştırıldığında üst seviyede bir performansı ortaya çıkarmadığı görülmektedir. Bu yaklaşımın uygulanabilmesi ise öğretimin konu ile ilgili yeterliliğe sahip olmasına bağlıdır (Ersoy ve Avcı: 136-137).

Uygulanacak eğitim programında şu beceri ve yetenekler olabilir:

- ✓ Problem çözebilme,
- ✓ Bilimsel düşünebilme, araştırma, inceleme, deney yapabilme,
- ✓ Yaratıcı ve eleştirel düşünebilme,
- ✓ Olayları ve olguları bilim-teknoloji-toplum ilişkisi içinde inceleme,
- ✓ Sağlıklı iletişim kurabilme,
- ✓ Liderlik becerilerini geliştirebilme,
- ✓ İşbirliği yapabilme,
- ✓ Bağımsız çalışabilme, inisiyatif kullanabilme,
- ✓ Sorumluluk alabilme, karar verebilme, riski göze alabilme,
- ✓ Olumlu benlik kavramı geliştirebilme.

Aileye ve Öğretmene Öneriler

a. Aileye öneriler:

✓ Ne kadar üstün zekalı olursa olsun, çocuğunuzun halâ bir çocuk olduğunu unutmayınız. Sevgiye olduğu kadar denetlenmeye, disiplinli bir ilgiye, ana-babasına kabul edilmeye, kişisel bağımsızlığını kazanmaya ve sorumluluklar almaya gereksinimi vardır.

✓ En iyi biçimde gelişebilmesi için ana ve babanın değer sistemleri biri birine uygun olmalıdır. Tutarlı olun.

✓ Çocuğun yetiştirilmesinde ana, baba birlikte çabalamak durumundadırlar. Sayıları, zamanı, sözcüklerin söylenişini v.b öğretirken, gerek evde gerekse çevrede ortak bir sorumluluk alın.

✓ Çocuğun okuma, müzik, şiir, düşünülerini tartışma ve kendini ifade etme becerilerini geliştirmesi üzerinde önemle durulmalı, çocuğa bol bol kitaplar okunmalıdır, ilgi duyduğu/okuldaki faaliyetleri yakından izleyebilsin.

✓ Mutlu bir aile ortamının çocuğun gelişimindeki öneminin unutulmaması gerekir. Sonu gelmeyen tartışmalar, boşanma her çocuk gibi üstün zekalı çocuğu da çok etkiler.

✓ Üstün zekalı çocuklar yaşitlarından önce yetişkin sorunlarına ilgili ve duyarlı hale gelmektedirler. Örneğin: cinsiyet, ölüm, hastalık, savaş, parasal konular v.b. Bu alanlardaki deneyimlerinin eksikliği sonucu, sorunları çözmeye güçlüklerle karşılaşır, onlara söz konusu ve benzeri alanlarda ana-babalar gerekli yardımları yapmalıdır.

✓ İyi kitapların, dergilerin ve diğer araç ve kaynakların evde çocuğu eğitmekteki önemi daima göz önünde tutulmalıdır. Ansiklopedi, çeşitli levhalar benzeri kaynaklar bu açıardan önemlidir.

✓ Çocuğun sağlam bir öğrenme temeline sahip olmasını sağlamak için, müzelere, tarihi yerlere, sanat galerilerine, v.b yerlere götürülmesi çeşitli kaynaklarca önerilen bir husustur.

✓ Ana, babalar özellikle çocuğun sormuş oldukları sorulara "yeter artık" diye yanıt vermemeye dikkat etmelidirler.

✓ Üstün zekalı çocuğun ilgi alanlarının çeşitliliği unutulmamalıdır. Ancak uzun bir süre bir konuda ilgisini yoğunlaştırmayabilir. Bu nedenle çocuğun ilgilerini destekleyerek, bir konuya daha uzun süre ayırmasını sağlamaya çalışın

✓ Ana-babalar çocuklarının tüm yaşantısını aşırı biçimde yönlendirmekten de kaçınmalıdırlar. TV seyretmek, resimli mecmualara bakmak, oyun oynamak v.b etkinlikleri yapmak da onların hakkıdır.

✓ Çocuğun, fantezileri, varsa hayali arkadaşları, alışılmışın dışındaki düşünleriyle doğrudan ya da dolaylı biçimde olumsuz tutum takınmaktan ve alay etmekten kaçın.

✓ Çocuğun ilgi ve üstünlük gösterdiği dallarda, ana babalar yeterli kalamadıkları zaman, olanakları el verdiğince özel ders v.b kolaylıkları sağlamaya çalışın.

b. Öğretmenlere öneriler:

✓ Sınıfınızda üstün zekalı çocukla karşılaştığınızda paniğe kapılmayın. Çünkü üstün zekalı çocuğun öğretmenin de mutlaka üstün zekalı olması gerekmez. Bir öğretmen çeşitli açıardan üstün zekalı çocuklara kaynaklık ve önderlik yapabilir.

✓ Hangi semtte ya da hangi sosyo-ekonomik tabakada öğretmen olursanız olun üstün zekalı çocukla karşılaşabilirsiniz. Çok çok üstün özellikleri olan çocuklarla belki tüm öğretmenliğiniz süresince bir kez karşılaşabilirsiniz.

✓ Sınıfımızdaki üstün zekalı çocukların tümü, sınıf çalışmalarına karşı istekli ve ilgili olmayabilir. Bunun nedeni kısmen sınıf etkinliklerinin yeterince uyarıcı olmamasından gelebilir.

✓ Küme olarak üstün zekalı çocukları öteki çocuk kümeleri ile karşılaştıracak olursak, genellikle üstün ve elverişli sonuçlar sağladıklarını görürüz. Bununla beraber, üstün zekalı çocuklar arasında yaşlarına göre, boyca küçük, toplum içinde kendini huzursuz hisseden, duygusal bozukluğu olanlara da rastlanır. 'Bu nedenle, üstün zekalıları tanımlamada kesinlikle fiziksel özellikler-kullanılmamalıdır. Görünüş açısından her biçimde olabilirler.

✓ Üstün zekalı çocukların ihtiyaçlarını karşılarken çeşitli sorunlar ortaya çıkabilir. İlk önemli sorun, öğrencilerin anlıksal yeteneklerinin büyük farklılıklar göstermesidir. Sınıflar yükseldikçe anlıksal yetenekler açısından söz konusu değişkenler artar. Tıpkı ayrı hızla yarışan otomobillerin yol uzadıkça aralarındaki mesafenin açılması gibi, anlıksal gelişme hızları biri birinden farklı olan öğrencilerin uygulanan okul programında geçirdikleri süre arttıkça aralarındaki fark da çoğalır. Öyle ki; bir zaman sonra öğretmen, öğrencilerinden bir kısmının basit toplama ve çıkartma işlemlerinde bile güçlük çekmeğe devam ettiği halde bir kısmının ise şimdiden cebir ve geometriyle rahatça uğraşacak duruma geldiğini görecektir. Bu öğrencilerin ihtiyaçlarını nasıl karşılamak gerekir. Küme çalışmalarında ve benzeri etkinliklerde üst düzeydeki öğrencilere ek ev ödevleri ya da konuya ilişkin detaylı incelemeleri gerektirecek proje çalışmaları ile bu çocuklara program zenginleştirilmesi uygulamak olasıdır (Ataman, 1998).
Ödevlerde;

- a. Tekrara ve alıştırmalara fazla yer verilmemeli.
- b. Daha çok problem çözme tekniğini gerektiren ödevler verilmelidir.
- c. Yarı teknik malzemelerin okunması, özetlenmesi, bazı araçların modellerinin yapımı, şemalarının çizimi ve onların çalışma kurallarını açıklama ödevleri verilmelidir.
- d. Tartışma, proje ve dramatizasyon çalışmalarına önem verilmelidir.
- e. Tasnif, organize etme ve maddelendirme olanağı veren fırsatlar hazırlanmalıdır.
- f. Gözlem ve deneylere yer verilmelidir.
- g. Öğrenciyi okul içi ve dışı etkinliklere yönlendirmelidir.
- h. Önderliği gerektiren ya da önderliği geliştirmeye fırsat verecek çalışmalara katılması için teşvik edilmesi gerekir.
 1. Akademik konular için resim, müzik, beden eğitimi gibi dersler ihmal edilmemelidir.

KAYNAKLAR

Aslan, Esra, **Gelişim Psikolojisinde Çağdaş Yaklaşımlar**. Ders Notları, (Emine YILDIRIM tarafından hazırlanmıştır).

Akkanat, Hulusi, **Üstün Ve Özel Yetenekli Çocuklar**. Ders Notları,

Ataman Ayşegül, “**Üstün Zekalı Çocuklara Ana-Babaları Ve Öğretmenleri Nasıl Yardımcı Olabilir?**”, A.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 1, Ankara: Eğitim Fakültesi Yayınları, 1998

Çamurlu Abdullah, “**Üstün Veya Özel Yetenekli Çocuklar Ve Bilim Ve Sanat Merkezleri**”, Eğitim Dergisi, Sayı: 1, Ankara: M.E.B. Yayınları. 2001.

Enç Mitat, **Üstün Beyinli Gücü**, Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi Yayınları. 1979

Enç, Mitat. Çağlar, Doğan, Özsoy Yahya. **Özel Eğitime Giriş** Ank. Üniv. Eğitim Bilimleri Fak. Yayınları, No:156, Ankara,1987

Ersoy Özlem – Avcı Neslihan, **Özel Eğitim**, Ya-Pa Yayıncılık. İstanbul, 2001

MEB Özel Eğitim, Rehberlik Ve Danışmanlık Dairesi Başkanlığı **Üstün Yetenekli Çocuklar Ve Eğitimi I. Özel Eğitim Konseyi Ön Raporu**, Ankara,1991

Özsoy Yahya, “**Üstün Yetenekli Çocuklar Ve Eğitimleri**”, A.Ü. Eğitim Fakültesi

Silverman, L. (2005). Gifted Children With Learning Disabilities

http://www.geocities.com/akirt2002/ozelegitim_ustun_zekalilar.htm

<http://ustunveozel.sitemynet.com/siteozet.doc>

<http://orgm.meb.gov.tr/OzelEgitim/ustunveyaozelyetenkeliler.htm>

ustunveozel.sitemynet.com/yetenek.htm